

Metodický a pracovní list k inscenaci Romeo a Julie

Milí pedagogové,

tyto metodické a pracovní listy pro vás Slovácké divadlo vytvořilo ve snaze nabídnout pomocnou ruku při reflexi inscenace s vašimi žáky.

Metodické listy jsou ukázkou toho, jakým způsobem lze s žáky o divadle diskutovat, jak pracovat se zážitkem, který si odnesli, a jak témata, v inscenacích obsažená, využít ve výuce.

Cílem této nově vznikající lektorské činnosti je podpořit žáky v přemýšlení nejen o konkrétní inscenaci, ale i o divadle jako takovém. Jde také o rozvoj jejich fantazie, komunikace a kreativity a také o podporu divácké gramotnosti. Vyšším cílem je potom vedení žáků k návštěvám divadla a dalších kulturních institucí, které přispívají k jejich všeobecnému přehledu, duševnímu rozvoji a rozvoji sociální inteligence.

Metodické listy obsahují aktivity, které se dají provést před nebo po představení. Aktivity jsou skládané v logické návaznosti a jsou voleny tak, aby se daly realizovat v klasické třídě. Pracovní list je pak určen přímo do rukou žáků.

Pokud byste potřebovali poradit, jak s metodickými a pracovními listy pracovat, neváhejte se obrátit na naši lektorku Terezii Čermákovou na e-mail: cermakova@slovackedivadlo.cz.

Tento metodický list je určen k diskusi a reflexi PO představení. Obsahuje informace o inscenaci a jejich tvůrcích, praktická cvičení pro žáky, ale také tipy k diskusi. Vzhledem k tématům v inscenaci obsažených – láska, rodina, nenávisť, sebevražda, neštěstí, spor rodičů, atd. – a také vzhledem k práci s textem doporučujeme materiál využít v předmětu český jazyk.

Jednotlivé aktivity na sebe navazují, ve výsledku je však na pedagogovi, kterou využije a kterou ne.

Časová dotace na vyplnění pracovního listu je 45 minut.

O inscenaci

(zdroj: web Slováckého divadla)

Dusno. Je horký červenec v rozpálené Itálii a ve Veroně to vře. Dva rodinné klany kolem sebe nevraživě tančí. Nikdo už si ani nevzpomíná, co ten konflikt zažehlo, ale o to halasněji se jednotlivé křivdy vrší. Zkuste si v tom prostředí žít jako mladý člověk, který cítí nesmyslnost, prázdnotu, necitelnost i trapnost celého tohoto uspořádání. A jednou, uprostřed noci, v magickém víru tance potkáte někoho, komu nic z těch trapností nemusíte vysvětlovat. Někoho, s kým můžete žít čistou poezií okamžiku.

Jenže pak se dozvíte, že patří mezi nepřátele.

Nejslavnější romantická tragédie všech dob v novém překladu Pavla Drábka v sobě spojuje hbitou komedii zápletek a jevištní akce, rychlý spád děje, jiskrného jazyka, hrubozrnného humoru a tragédii hlubokého milostného citu, jemuž se v krutém světě cyniků zkrátka nemohlo dařit.

O autorech

(zdroj: program k inscenaci Romeo a Julie)

Pavel Drábek

(* 1974)

Teatrolog, překladatel, dramatik, divadelník, ale taky profesor divadla na Univerzitě v Hullu v severní Anglii. Věnuje se Shakespearovu dílu a jeho českým překladům, dějinám staršího divadla v Evropě, teorii divadla i překládání divadelních her.

Stál u zrodu a byl uměleckým vedoucím Ensemblu Opera Diversa, souboru hudebníků a zpěváků soustředícího se na objevné hudební a divadelní programy. Ve spolupráci s Ondřejem Kyasem píše komorní opery a rozhlasové a divadelní hry s hudbou. Stojí také za projektem KaPRADí, elektronickou knihovnou všech starších českých překladů raného anglického dramatu. Je členem Pražského Quadriennale (PQ), světové přehlídky scénografie.

William Shakespeare

(1564–1616)

Informace o Williamu Shakespearovi jsou součástí pracovního listu a najdete je na konci, jako bod 13.

Tvůrčí tým

PŘEKLAD _____ PAVEL DRÁBEK

REŽIE _____ LUKÁŠ KOPECKÝ

VÝPRAVA _____ VERONIKA WATZKOVÁ

DRAMATURGIE _____ MARKÉTA ŠPETÍKOVÁ

HUDBA _____ JOSEF KLÍČ

POHYBOVÁ SPOLUPRÁCE _____ PAVOL SERIŠ

ŠERMY _____ JOSEF JURÁSEK

JAZYKOVÁ SPOLUPRÁCE _____ EVA SPOUSTOVÁ

Náměty k diskuzi a reflexi, tipy na praktická cvičení + pracovní list (s řešením)

Romeo a Julie

„Hra o nerozumných rodičích, kteří připraví svým dětem peripetie jen proto, že jsou rozhádaní.“

1 Zkus spojit jména s postavami:

2 Která postava ti byla nejbližší a proč? Která postava ti naopak nebyla sympatická vůbec a opět, proč?

3 Zkus pár slovy popsat:

➤ Přímou tu konkrétní Julii, kterou jsi viděl na jevišti Slovákckého divadla. Jaká byla?

➤ Tohoto Romea, kterého jsi viděl na jevišti Slovákckého divadla. Jaká byla jeho povaha, jak se choval?

4 Co bys vzkázal/a jejich rodičům?

5 Viděl/a jsi už někdy inscenaci Romeo a Julie v jiném divadle? Pokud ano, čím se odlišovala od té, kterou jsi viděl/a ve Slovákckém divadle?

6 Věděl/a jsi, že pro Slovácké divadlo vznikl úplně nový překlad hry Romeo a Julie?

→ Hru přeložil Pavel Drábek – překladatel, dramatik, divadelník, ale taky profesor divadla na Univerzitě v Hullu v severní Anglii.

→ Obvykle se pro překlad volí tištěné vydání Romea a Julie z roku 1623.

→ Pavel Drábek si však vybral úplně první vydání, tzv. první kvarto z roku 1597, které je přibližně o třetinu kratší a mnohem údernější.

→ Pro představu si můžeš přečíst tři verze překladů úryvku ze známé „balkónové scény“:

Martin Hilský

J: Romeo, Romeo, proč jsi Romeo?
Zavrhni otce, odhod' svoje jméno,
nebo když nechceš, přísahaj mi lásku,
a já se zřeknu rodu Kapuletů.

R: Mám promluvit, anebo ještě počkat?

J: Jen tvoje jméno je můj nepřítel.
Vždyť ty jsi ty, i kdybys nebyl Montek.
Co je to Montek? Ruka, noha, tvář,
anebo nějaká jiná část těla?
To přece není Montek! Vy-měň jméno!
Co je to jméno? To, čemu se říká „růže“, pod jiným jménem vonělo by stejně.
A kdyby Romeo měl jiné jméno,
zůstal by pořád stejně dokonalý.
Romeo, prosím, odhod' svoje jméno,
na kráse ti to v ničem neubere.
Vezmi si mne!

R: Bože, beru tě za slovo.
Řekni mi „lásko“, tím mne znovu pokřtíš.
Už nejsem Romeo, chci být tvá láska.

E. A. Saudek

J: Ach, Romeo, Romeo! Proč jsi jen Romeo?
Své jméno zapři, odřekni se otce,
anebo, nechceš-li, zasvěť se mně, a přestanu být Kapuletová.

R: Mám ještě poslouchat? Či odpovím?

J: Tvé jméno jenom je můj nepřítel.
Tys jenom ty. Ty vůbec nejsi Montek.
Co je to Montek? Ruka ne, ni noha,
ni paže, ani tvář, ni jiná část patřící k člověku. Proč nemáš jiné jméno?
Copak je po jméně? Co růží zvou, i zváno jinak, vonělo by stejně.
A tak i Romeo, nebýt Romeo zván,
by nebyl o nic méně drahocený
než s tímto jménem. Romeo, svlec to jméno!
A za ně, které není částí tebe,
si vezmi mne.

R: Beru tě za slovo.
Nazvi mě svým, a budu znovu pokřtěn.
Už nechci nikdy víc být Romeo.

Pavel Drábek

J: Ach, Romeo, Romeo, proč jsi zrovna Romeo?
Zřekni se otce, zavrhni své jméno –
a jestli nechceš, jen přísahaj mi lásku
a já už více nebudu Capulet.

R: Mám poslouchat, nebo mám už jí odpovědět?

J: Jenom tvé jméno je můj nepřítel.
Co je to Montek? Ani dlaň či noha,
ni ruka či tvář, ani žádná jiná část.
Co sejde na jméně? Romeo, zahod' své jméno,
a za to jméno, které k tobě nepatří,
si vezmi vše, co mám.

R: Beru tě za slovo.
Říkej mi lásko a nanovo mě překřti.
Od nyní už nebudu Romeo.

7 V čem vidíš největší odlišnost textu od Pavla Drábka oproti dvěma zbylým překladům?

8 Může se ti hodit:

→ Všude se dočteš, že hra Romeo a Julie je tragédie. Od nepaměti však platí, že pokud se nebudeme nejdřív smát, později nepoznáme, co je tragédie.

Žánr tragédie

Název pochází z řeckého slova *tragoedia* = zpěv kozla obětovaného bohům. Je to jeden ze základních dramatických žánrů.

Vznikla v antickém Řecku v 5. století př. n. l. a byla považována za vysoký žánr, tedy žánr týkající se lidí urozených a vznešených. Představuje osudné jednání člověka, které zpravidla končí smrtí. Děj tragédie bývá vážný, konec tragický.

Charakteristické rysy tragédie:

→ **pathos** – hrdinovo utrpení, které tragédie ukazuje obecně

→ **katarze** – autoři tragédií se snažili vzbuzovat u diváků silné emoce, zejména pocity hrůzy a soucitu, jež mají směřovat ke konečnému očištnému a povznášejícímu prožitku, tedy ke katarzi

→ jednota **času, místa a děje**

→ technika dramatu definovaná v klasicismu (Gustav Freytag): **expozice** (vedení do děje), **kolize** (zauzlení, napětí se stupňuje), **krize** (konflikt vrcholů), **peripetie** (zvrát, zpravidla k lepšímu) a **katastrofa** (rozuzlení, tragický konec je neodvratný)

Známí autoři tragédií napříč dějinami:

Aischylos, Sofokles, Eurípidés,
William Shakespeare, Pierre Corneille,
Jeanne Racine, Henrik Ibsen, ...

Žánr komedie

Název žánru pochází z řeckého slova *komeidia*, které má původ v oslavných průvodech konaných na počest boha Dionýsa.

První zmínky o komedii se objevují ve stejnou chvíli jako zmínky o tragédii, tedy v antickém Řecku. Je to jeden ze základních žánrů dramatu, který chce dosáhnout komických a legračních situací tím, že znázorní veselé, komické a směšné stránky skutečností. Byla považována za nízký žánr.

Hlavní tři odlišnosti komedie oproti tragédii:

→ postavy nejsou urození pánové a dámy, ale obyčejní lidé

→ má šťastný konec

→ jejím hlavním cílem a účelem je rozesmát diváka

A proč je komedie po celá tisíciletí tak oblíbeným žánrem?

„Jakožto ‚napodobenina lidí horších‘ (Aristoteles) nemusí čerpat z historie či mytologie, nýbrž se zabývá každodenní realitou drobných lidí: proto má takovou schopnost přizpůsobit se každé společnosti, proto jsou její projevy tak nekonečně pestré.“ (Patrice Pavis)

Známí autoři komedií napříč dějinami:

Menandros, Plautus, Carlo Goldoni,
Carlo Gozzi, William Shakespeare, Molière, ...

- 9 Ve kterém momentu jsi měl při sledování inscenace pocit, že platí: „Pokud se nebudeme nejdřív smát, později nepoznáme, co je tragédie.“?
- 10 Které postavy vystihovala definice komedie? Tedy – stručně řečeno – byli to lidé z nižších vrstev, kteří žijí obyčejný život a nemají vybraný slovník ani chování.
- ⇒ **chůva, sluha, strážce, ...**
- 11 Které postavy naopak představovaly hrdiny typické pro tragédii? (Postavy urozené, slušně vychované, svádějí boj s něčím, co je silnější než oni sami.)
- ⇒ **Romeo, Julie, Merkucio, ...**
- 12 Která postava (případně více postav) pro tebe byla nejvtipnější? Ať už to byli hrdinové urození či neurození, kdo byl pro tebe konkrétně v inscenaci velkým nositelem humoru a proč?

13 Může se ti hodit:

William Shakespeare (1564–1616)

- Žil a tvořil v období renesance – na jednu stranu období rozvoje vědy, umění i filozofie, na druhou stranu doba, kdy nejen umění omezoval politický a náboženský absolutismus.
- Narodil se na anglickém venkově ve Stratfordu nad Avonou, kam se na sklonku života opět vrátil.
- V posledním desetiletí 16. století se přesunul do Londýna, kde působil jako herec a autor dramát i básní.
- Nestudoval na žádné prestižní univerzitě, ale stal se členem předních londýnských divadelních společností, díky čemuž se pohyboval jak mezi obyčejnými lidmi, tak ve vybrané a vzdělané společnosti – například na dvoře královny Alžběty I.
- Jeho dílo se tradičně dělí na:
 - Ranou tvorbu, ve které tvořil převážně komedie (Zkrocení zlé ženy, Sen noci svatojánské, Kupec Benátský, Večer tříkrálový, ...). Jediná tragédie z tohoto období je Romeo a Julie.
 - Tvorbu střední, kdy na prahu 17. století propuká krize renesančního rozmachu a vznikají jeho slavné tragédie jako například Othello, Hamlet, Macbeth, Král Lear. V tomtéž období vznikají i jeho slavné sonety.
 - Pozdní tvorbu, kdy dochází ke smíření. Vznikají hry Zimní pohádka či Bouře.
- Toto dělení je nejčastější, ale nutno dodat, že nic není černobílé. Díky tomu, že byl sám hercem a znal vysokou i nízkou společnost, věděl, že jako autor musí oslovit každého diváka. Proto se od počátku tvorby v jeho hrách mísily tragické prvky s komickými, urození lidé i lidé z nižších vrstev, krutost i lidskost.

